

Toplantı : 10

CUMHURİYET SENATOSU S. Sayısı : 1627

Çocuklara karşı nafaka mükellefiyetine uygulanacak kanuna dair Sözleşmenin onaylanmasının uygun bulunduğu hakkındaki kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet ve Dışişleri, Turizm ve Tanıtma komisyonları raporları (M. Meclisi : 1/380; C. Senatosu : 1/1229)

(Not : M. Meclisi S. Sayısı : 324)

*Millet Meclisi
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı : 2320*

16 . 6 . 1971

CUMHURİYET SENATOSU BAŞKANLIĞINA

Millet Meclisinin 11 . 6 . 1971 tarihli 112 nci Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek açık oyla kabul edilen, Çocuklara karşı Nafaka mükellefiyetine uygulanacak Kanuna dair Sözleşmenin onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı, dosyası ile birlikte sunulmuştur. ;

Saygılarımla.

*Sabit Osman Avcı
Millet Meclisi Başkanı*

Not : Bu tasarı 9 . 12 . 1970 tarihinde Başkanlıkça İlk Komisyona havale edilmiş ve Genel Kurulun 10, 11 . 6 . 1971 tarihli 111 ve 112 nci Birleşimlerinde öncelik ve ivedilikle görüşülerek kabul edilmiştir. (Millet Meclisi S. Sayısı : 324)

Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu

*Cumhuriyet Senatosu
Anayasa ve
Adalet Komisyonu
Esas No. : 1/1229
Karar No. : 81*

30 . 6 . 1971

Yüksek Başkanlığa

Millet Meclisinin 11 Haziran 1971 tarihli 112 nci Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek açık oy ile kabul edilen, Çocuklara karşı nafaka mükellefiyetine uygulanacak Kanuna dair Sözleşmenin onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı, Millet Meclisi Başkanlığının 16 Haziran 1971 tarihli ve 2320 sayılı yazıları ile Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına gönderilmekle, Komisyonumuzun 30 Haziran 1971 tarihli Birleşiminde Dışişleri Bakanlığı temsilcisi de hazır bulunduğu halde tetkik ve müzakere olundu.

I - Tasarı, 24 Ekim 1956 tarihinde La Haye'de akdedilen ve 10 Haziran 1970 tarihinde imzalanmış bulunan, «Çocuklara karşı nafaka mükellefine uygulanacak Kanuna dair Sözleşme» nin onaylanmasının uygun bulunmasını öngörmektedir.

24 Ekim 1956 tarihinde La Haye'de kabul edilen, «Çocuklara karşı nafaka mükellefiyetine uygulanacak Kanuna dair Sözleşme», çocuklara karşı nafaka mükellefiyetinden doğan kanun ihtilâflarına dairdir.

Sözleşmede, evli bulunmayan ve 21 yaşını doldurmamış olan kimseler çocuk olarak tanımlanmakta ve çocuğun nesebi sahih, gayrisahihsiz veya evlât edinilmiş olmaları bakımından bir fark gözetilmemektedir. Sözleşme uyarınca bunlar, düz hat üzerinde bulunan hısımlarından nafaka talebedebileceklerdir. Civar hısımlardan nafaka talebi ise Sözleşme dışında bırakılmıştır.

Sözleşmede, Türk Medeni Kanununun 306 ve 310 ncu maddelerinde de benimsendiği üzere, nafaka ve nesep sorunları bir diğerinden tamamen ayrılmış ve Sözleşmeye dayanılarak verilecek kararların, çocuğun ailesi ve nesep münasebetleri üzerine her hangi bir tesiri olmayacağı esas kabul edilmiştir.

Sözleşmeye göre, nafaka meselesinde uygulanacak yetkili kanun, nafaka talebinin ortaya çıktığı anda çocuğun mütat meskeninin bulunduğu memleket kanunudur. Ancak, uygulanacak yetkili kanunun mahallî âmme intizamını açıkça ihlâl etmemesi keyfiyeti de yine Sözleşmenin 4 ncu maddesinde öngörülmüştür.

Sözleşme metninde yer alan «mütat mesken» deyişi, «ikâmetgâh» tan farklı olarak ve munhasıran fiilî ve maddî bir vakiayı ifade amacıyla kullanılmış ve devamlı olarak bir muayyen memleket dâhilinde bulunmayı, orada oturmayı ve yaşamayı anlatmıştır. Bu nedenle de, «mütat mesken» ile «ikâmetgâh» aynı mahalde bulunabileceği gibi, ayrı ayrı yerlerde olabilecektir. Nitekim, özellikle, velâyet ve vesayet altındaki çocuklarda «ikâmetgâh» ile «mütat mesken» in bir diğerinden farklı yerler olması çoğu kere karşılaşılan durumlardır. Bu durumlarda hâkim, her hâdisede, delilleri takdir ile çocuğun «mütat mesken» ini bizzat ve serbestçe tâyin ve takdir edecektir.

Sözleşme genel olarak bu kaideyi benimsemiş olmakla beraber, bu kaideye iki de istisna getirmiştir.

Birincisi, Sözleşmenin 2 nci maddesine göre, çocuğun ve dâvalının dâvaya bakmakta olan mahkemenin vatandaşı olmaları ve «mütat mesken» lerinin de bu memleket dâhilinde bulunmasıdır ki, bu durumda, çocuğun, mütat, meskeninin bulunduğu memleket kanunu yerine hem çocuğun ve hem de nafaka mükellefi dâvalının millî kanunlarının uygulanması yoluna gidilecektir. Ancak, bu istisna mutlak olmayıp devletlere yine sözleşme metninde gösterilen hallerde seçme hakkı tanınmıştır.

İkincisi, Sözleşmenin 3 ncu maddesi ile öngörülen ve çocuğun menfaatini ve himayesini gözetken istisnadır ki, bu hükme göre, çocuğun «mütat meskeni» kanununun kendisine nafaka hakkı tanınmaması halinde, nafaka ihtilâfına bakmakta olan merci, çocuğu koruyucu olarak, bu kanun yerine kendi memleketinde yürürlükte bulunan kanunlar ihtilâfı kaidelerine göre yetkili olabilecek bir başka kanunu uygulayabilecektir. Bu kanun kimi zaman bir başka memleket kanunu olabileceği gibi bizzat hâkimin kanunu da olabilecektir.

Arz edilen esasları ihtiva eden Sözleşmenin onaylanmasının uygun bulunduğuna dair olan tasarı Komisyonumuzca da benimsenmiştir.

II - Millet Meclisi metninin 1,2 ve 3 ncu maddeleri Komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

III - Tasarının mahiyeti gözetilerek Genel Kurulda öncelik ve ivedilikle görüşülmesi hususunda istemde bulunulması da kararlaştırılmıştır.

Gereği için Yüksek Başkanlığa saygıyla arz olunur.

Başkan	Sözcü	Kâtip	
Samsun	Eskişehir	Hatay	Balıkesir
R. Rendeci	Ö. Ucuzal	E. Bahadırılı	N. Demirel

Çorum
M. Şevket Özçetin

Gaziantep
İ. Kutlar

Hatay
M. Deliveli

İstanbul
E. Özden

Rize
M. Agun

Sakarya
M. Trıglı

Dışişleri, Turizm ve Tanıtma Komisyonu raporu

Cumhuriyet Senatosu
Dışişleri, Turizm ve Tanıtma Komisyonu
Esas No. : 1/1229
Karar No. : 14

8 . 7 . 1971

Yüksek Başkanlığa

Millet Meclisinin 11 Haziran 1971 tarihli 112 nci Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek açık oyla kabul edilen, Çocuklara karşı nafaka mükellefiyetine uygulanacak kanuna dair sözleşmenin onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısı, Millet Meclisi Başkanlığının 16 Haziran 1971 tarihli ve 2320 sayılı yazıları ile Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına gönderilmekle Komisyonumuzun 8 Temmuz 1971 tarihli Birleşiminde Dışişleri Bakanlığı temsilcisi de hazır bulunduğu halde tetkik ve müzakere olundu.

1 - Tasarı, 24 Ekim 1956 tarihinde La Haye'de akdedilen ve 10 Haziran 1970 tarihinde imzalanmış bulunan, «Çocuklara karşı nafaka mükellefiyetine uygulanacak Kanuna dair sözleşme» nin onaylanmasının uygun bulunmasını öngörmektedir.

24 Ekim 1956 tarihinde La Haye'de kabul edilen, «Çocuklara karşı nafaka mükellefiyetine uygulanacak kanuna dair sözleşme», çocuklara karşı nafaka mükellefiyetinden doğan kanun ihtilâflarına dairdir.

Sözleşmede, evli bulunmayan ve 21 yaşını doldurmamış olan şahıslar çocuk olarak tanımlanmakta ve nesebin sahih yahut gayrisahih olması veyahut evlât edinilmiş olmaları keyfiyeti bir farklılık konusu kılınmamaktadır.

Sözleşme uyarınca, çocuk olarak tanımlanan kişiler, düz hat üzerinde bulunan hısımlarından nafaka talebedebilmektedirler. Civar hısımlardan nafaka talebedilebilmesi sözleşme kapsamı dışında bırakılmıştır.

Sözleşmede, Türk Medeni Kanununun 306 ve 310 ncu maddelerinde de benimsendiği üzere, nafaka ve nesep sorunları bir diğerinden tamamen ayrılmış ve sözleşmeye dayanılarak verilecek kararların, çocuğun ailesi ve nesep münasebetleri üzerine her hangi bir tesiri olmayacağı esas kabul edilmiştir.

Sözleşmeye göre, nafaka sorunların uygulanacak yetkili kanun, nafaka talebinin ortaya çıktığı anda çocuğun mütat meskeninin bulunduğu memleket kanunudur. Ancak, bu kaide benimsenirken 4 ncu maddede de uygulanacak yetkili kanunun mahallî âme intizamını ihlâl etmemesi keyfiyeti de öngörülmüştür.

Sözleşme metninde yer alan «mütat mesken» tâbiri ile, «ikâmetgâh» tan farklı olarak, münhasıran fiilî ve maddî bir vâkıa ifade edilmiş ve devamlı olarak belli bir memlekette oturmak ve yaşamak anlatılmıştır.

Bu nedenle, Sözleşmenin uygulanmasında «mütat mesken» ile «ikâmetgâh» aynı mahalde olabileceği gibi ayrı ayrı mahallerde de bulunabilecekleri keyfiyetleri ile karşılaşılabileceği kabul edilmiştir.

Nitekim, özellikle, velâyet veya vesayet altındaki çocuklarda, «ikâmetgâh» ile «mûtat mesken» in bir diğerinden ayrı yerler olması çoğu kere karşılaşılabilecek durumlardır. Bu durumlarda yargıç, çocuğun «mûtat meskeni» ni her hâdisede bizzat ve serbestçe tâyin ve takdir edecektir.

Sözleşme, genel olarak bu kaideyi benimsemiş olmakla beraber, bu kaideye iki de istisna getirmiştir.

Birincisi, Sözleşmenin 2 nci maddesinde öngörülmüş olup, buna göre, çocuğun ve dâvalının dâvaya bakmakta olan mahkemenin vatandaşı olmaları ve «mûtat meskenlerinin» de bu memlekette olmasıdır. Bu durumda, çocuğun mûtat meskeninin bulunduğu memleket kanunu yerine, hem çocuğun ve hem de nafaka mükellefi dâvalının millî kanunlarının uygulanması yoluna gidilecektir. Ancak, bu istisna mutlak olmayıp, devletlere, yine sözleşme metninde gösterilen hallerde seçme hakkı tanınmıştır.

İkincisi, Sözleşmenin 3 ncu maddesinde öngörülen ve çocuğun menfaatinin ve himayesini gözetilen istisnadır ki, buna göre, çocuğun «mûtat meskeni» kanununun kendisine nafaka hakkı tanıması halinde, nafaka ihtilâflarına bakmakta olan merci, çocuğu koruyucu olarak, bu kanun yerine kendi memleketinde yürürlükte bulunan kanunlar ihtilâfı kaidelerine göre yetkili kılınabilen bir başka kanunu uygulayabilecektir. Bu kanun bir başka ülke kanunu olabileceği gibi bizzat yargıç kanunu da olabilecektir.

Arz edilen esasları ihtiva eden Sözleşmenin onaylanmasının uygun bulunduğuna dair olan tasarı komisyonumuzca da benimsenmiştir.

II - Millet Meclisi metninin 1,2 ve 3 ncu maddeleri komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

III - Tasarının mahiyeti gözetilerek Genel Kurulda öncelik ve ivedilikle görüşülmesi hususunda istemde bulunulması da karar altına alınmıştır.

Genel Kurulun tasviplerine arz olunmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan Ankara M. Vural	Bu kanunda Kâtip ve Sözcü Konya F. Halıcı	Giresun S. Orkon	Samsun F. Tevetoğlu
Bursa S. Ural	Adana M. Öztekin	Konya S. Çumralı	Tabii Üye A. Yıldız

**Millet Meclisinin kabul ettiği
metin**

Çocuklara karşı Nafaka mükellefiyetine uygulanacak Kanuna dair Sözleşmenin onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 24 Ekim 1956 tarihinde La Haye'de akdedilen ve 10 Haziran 1970 tarihinde imzalanmış bulunan «Çocuklara karşı Nafaka mükellefiyetine uygulanacak Kanuna dair Sözleşme» nin onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Anayasa ve Adalet Komisyonunun kabul ettiği metin

Çocuklara karşı Nafaka mükellefiyetine uygulanacak Kanuna dair Sözleşmenin onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Millet Meclisi metninin 1 ne maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Millet Meclisi metninin 2 ne maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Millet Meclisi metninin 3 ne maddesi aynen kabul edilmiştir.

Dışişleri, Turizm ve Tanıtma Komisyonunun kabul ettiği metin

Çocuklara karşı Nafaka mükellefiyetine uygulanacak Kanuna dair Sözleşmenin onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Millet Meclisince kabul edilen 1 ne maddede aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Millet Meclisince kabul edilen 2 ne maddede aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Millet Meclisince kabul edilen 3 ne maddede aynen kabul edilmiştir.